

СПРАВКА
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО
ПРОЕКТА НА НАРЕДБА ЗА РЕГИСТЪРА НА АРБИТРАЖИТЕ

№	Организация/ потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети/ неприети	Мотиви
1.	Арбитражен съд при Българска стопанска камара – становището е публикувано на Портала за обществени консултации	1. Относно чл.2, ал. 4 от Наредбата Тази разпоредба изисква всички заявления да се подават с квалифициран електронен подпис. Тъй като Законът за арбитража, както и чл. 6, ал. 1 от Наредбата изискват заявлението за вписване на арбитражното производство да се подаде в 7-дневен срок от формирането на арбитражния състав, изискването за използване на квалифициран електронен подпис може да създаде сериозни затруднения и забавяне по отношение на чуждестранни арбитри, които не разполагат с квалифициран електронен подпис или чиито издадени в чужбина електронни подписи не могат да бъдат използвани за целите на вписването. Заявлението трябва да бъде подадено от едноличния арбитър или съответно от председателя на арбитражния състав, които много често са чуждестранни граждани без никаква връзка с Република България. Предлагаме в чл. 2, ал. 4 от Наредбата да се даде възможност за подаване на заявления от чуждестранни арбитри и в писмена форма, така както е предвидено в чл. 4, ал. 8 от Наредбата.	Не се приема	1. Регистърът на арбитражите е структурирана база данни в електронна форма. В съответствие с това, всички действия, свързани с Регистъра, се извършват електронно (чл. 6, ал. 8 от Закона за арбитража). По писмено заявление може да бъдат предоставени само услугите по чл. 6а, ал. 6, т. 4 – 6 от Закона за арбитража - удостоверения, справки, удостоверения и копия от електронен образ на документи, като мярка за намаляване на административната тежест на потребителите, които ползват услугите от регистъра. Услугите по чл. 6а, ал. 6, т. 1 – 3, които се отнасят до вписванията на арбитражите и арбитражните производства, се предоставят само въз основа на заявление по електронен път. За преодоляване на евентуалните затруднения от подписване на заявление от чуждестранни арбитри в чл. 4, ал. 1 от проекта на наредбата се предвижда възможност заявлението да бъде подадено и от пълномощник с изрично пълномощно.

	2. Относно чл. 6, ал. 5, т. 1 и чл. 6, ал. 6 от Наредбата Тези разпоредби изискват представяне в Регистъра на арбитражите на искането за разглеждане на арбитражния спор, на съобщенията за заседания по делата и на арбитражните решения. В огромното мнозинство от случаи, в които се разглеждат арбитражни производства пред чуждестранна арбитражна институция, производствата са на английски език или на друг чужд език. Това означава, че в тези случаи искането за разглеждане на арбитражния спор, съобщенията по делото, и арбитражните решения също ще бъдат на чужд език. Разпоредбите на чл. 6, ал. 5, т. 1 и чл. 6, ал. 6 от Наредбата не уточняват на какъв език трябва да бъдат представени документите, посочени в тях и дали ще се изисква превод на български език на документите, които са на чужд език, а практиката на българските институции е да изискват производствата пред тях да се провеждат на български език и документите на чужд език да се придружават от превод на български език. Същевременно, Законът за арбитража изрично позволява международните арбитражни производства да се провеждат на чужд език, и няма никакво основание и оправдание да се изисква превод на български език на документи по такива производства за целите на вписването в Регистъра на арбитражите. Изискване за такъв превод ще причини неоправдани значителни забавяния и сериозни разноси. Предлагаме в чл.6, ал.5, т.1 и в чл.6, ал.6 от Наредбата да се уточни, че искането за разглеждане на арбитражния спор, съобщенията за заседания по делото, и арбитражните решения се представят на езика, на който са изготвени, без да се изисква превод на български език.	Не се приема.	2. Внасянето на такова уточнение не е необходимо. След като законът и проектът на наредбата не предвиждат изискване за превод на документите по арбитражното производство на български език, то следва, че ще се представят на езика, на който са съставени.
--	---	----------------------	--

		3. Относно чл. 6, ал. 5, т. 2 от Наредбата във връзка с чл. 4, ал. 7 от Наредбата и Приложение № 2 към чл. 4, ал. 7 от Наредбата Съгласно тези разпоредби, арбитърът в арбитражно производство с място на арбитраж на територията на Република България, образувано пред постоянна арбитражна институция със седалище в чужбина, следва да представи декларация, с която декларира, че заявените от него обстоятелства в заявлението са истинни. Съгласно чл. 6, ал. 2 и ал. 3, заявлението следва да съдържа, измежду другото, и данни за страните по делото – име или наименование и адрес; дата на постъпване на искането за разглеждане на спора (искова молба); и наименование, идентификационен номер и седалище на чуждестранната арбитражна институция. Предвид установените международни стандарти за избягване на конфликти на интереси, обичайната практика на международните арбитражни институции е да определят като еднолични арбитри и председатели на арбитражни състави лица с друго гражданство, които не са имали предишни контакти със страните. До назначаването им по делото, арбитрите имат контакт единствено с арбитражната институция, която ги назначава, и няма как да проверят дали данните за страните са истинни. Такава декларация не се изисква от самите страни и от техните процесуални представители по Наредбата. Освен това, данните за датата на постъпване на искането за разглеждане на спора биха могли да бъдат удостоверени единствено от арбитражната институция, в която е постъпило искането. По тази причина, и предвид краткия 7-дневен срок за	Приема се по принцип.	3. В съответствие с приетото предложение в чл. 6, ал. 3 от проекта на Наредбата ще бъде предвидено, че когато арбитражното производство е образувано пред чуждестранна арбитражна институция, се посочват нейните наименование, идентификационен номер, ако има такъв, и седалище. Към заявлението се прилага декларация за истинността на заявените обстоятелства съгласно Приложение № 3, в което се потвърждава верността на заявените обстоятелства относно заявителя, арбитрите и арбитражната институция и съответствието на заявените обстоятелства относно страните на приложените документи.
--	--	---	------------------------------	---

	заявяване, не би следвало да се изисква от арбитрите да декларират истинността на заявления от тях обстоятелства относно страните и относно датата на постъпване на искането за разглеждане на спора. Предлагаме текстът на декларацията в Приложение №2 към Наредбата да се измени в смисъл, че деклараторът декларира, че заявления от него данни отговарят на данните в приложените към заявлението документи. Обръщаме също така внимание, че <u>чуждестранните арбитражни институции нямат идентификационни номера, и такива не би следвало да се изискват.</u> 4. Относно чл.12, ал.2 от Наредбата В случаите, когато се вписва арбитражно производство с място на арбитраж на територията на Република България, образувано пред постоянна арбитражна институция със седалище в чужбина, тази разпоредба възлага на служителите от МП да проверят пълнотата на приложените към заявлението документи, както и истинността на данните относно чуждестранната арбитражна институция. Разпоредбата не предвижда ред и критерии за извършване на тази проверка, и не е ясно в какви случаи служителите от МП може да решат, че документите не са пълни или че данните относно чуждестранната арбитражна институция не са истинни. Освен това, обръщам внимание, че Наредбата изисква заявителят да подаде декларация за истинност и вярност с оригинала на представените документи. Предвид изложеното, с цел предвидимост и правна сигурност, предлагаме проверката, извършвана от служителите на МП по отношение на заявления за вписване на арбитражни производства с място на арбитраж на територията на Република България,	Не се приема.	4. Разпоредбата на чл. 12, ал. 2 е обща и се отнася до всички заявления. Във всеки отделен случай служителите на Министерството на правосъдието ще проверяват само наличието на изискуемите за съответния вид арбитраж или производство обстоятелства и документи. Доколкото за чуждестранната арбитражна институция и за арбитрите, провеждащи вписването производство не се изискват никакви документи, с оглед на гарантиране на правната сигурност и постигането на целите на закона е необходимо да бъде предвидена възможност за служебна проверка в общодостъпни информационни системи.
--	--	----------------------	---

		образувани пред постоянни арбитражни институции със седалище в чужбина, да се ограничава до пълнотата на подадените данни и съответствието им с представените към заявлението документи. 5. Относно чл. 19, ал. 3 от Наредбата Тази разпоредба предвижда издаването на справки по имена на страна по дело, съдържаща данни за наличието и броя на арбитражните дела, в които страната участва. Съгласно чл. 19, ал. 2 от Наредбата, справките се извършват чрез публичния интерфейс на Регистъра, което означава, че всеки има достъп до тях. Издаването на справки за наличието и броя на арбитражните дела, в които участва дадено лице, не защитава никакъв легитимен интерес, разкрива чувствителна информация на лицето, и противоречи на разпоредбата на чл. 16, ал. 1, изр. 1 от Наредбата, която ограничава свободния достъп до Регистъра само до информацията за арбитражните институции, имената и професиите на арбитражите към тях. Предлагаме чл. 19, ал. 2, т. 5 и ал. 3 от Наредбата да отпаднат.	Не се приема.	5. Съгласно чл. 20, ал. 3 справка за брой дела, в които участва дадено лице като страна, се издава само по искане на това лице. Ако заявителят на услугата не фигурира в регистъра като страна по арбитражно дело, справка не му се предоставя.
2.	Адв. Асен Алексиев-САК-получено чрез деловодството на МП	1. Относно чл. 2, ал. 4 от Наредбата Тази разпоредба изисква всички заявления да се подават с квалифициран електронен подпис. Тъй като Законът за арбитража, както и чл. 6, ал. 1 от Наредбата изискват заявлението за вписване на арбитражното производство да се подаде в 7-дневен срок от формирането на арбитражния състав, изискването за използване на квалифициран електронен подпис може да създаде сериозни затруднения и забавяне по отношение на чуждестранни арбитражи, които не разполагат с квалифициран електронен подпис или чиито издадени в	Не се приема.	1. Регистърът на арбитражите е структурирана база данни в електронна форма. В съответствие с това, всички действия, свързани с Регистъра, се извършват електронно (чл. 6, ал. 8 от Закона за арбитража). По писмено заявление може да бъдат предоставени само услугите по чл. 6, ал. 6, т. 4 – 6 от Закона за арбитража - удостоверения, справки, удостоверения и копия от електронен образ на документи, като мярка за намаляване на

	чужбина електронни подписи не могат да бъдат използвани за целите на вписването. Заявлението трябва да бъде подадено от едноличния арбитър или съответно от председателя на арбитражния състав, които много често са чуждестранни граждани без никаква връзка с Република България. Предложението ми е в чл. 2, ал. 4 от Наредбата да се даде възможност за подаване на заявления от чуждестранни арбитри и в писмена форма, така както е предвидено в чл. 4, ал. 8 от Наредбата.		административната тежест на потребителите, които ползват услугите от регистъра. Услугите по чл. 6а, ал. 6, т. 1 – 3, които се отнасят до вписванията на арбитражите и арбитражните производства, се предоставят само въз основа на заявление по електронен път. За преодоляване на евентуалните затруднения от подписване на заявление от чуждестранни арбитри в чл. 4, ал. 1 от проекта на наредбата се предвижда възможност заявлението да бъде подадено и от пълномощник с изрично пълномощно.
	2. Относно чл. 6, ал. 5, т. 1 и чл. 6, ал. 6 от Наредбата Тези разпоредби изискват представяне в Регистъра на арбитражите на искането за разглеждане на арбитражния спор, на съобщенията за заседания по делата и на арбитражните решения. В огромното мнозинство от случаи, в които се разглеждат арбитражни производства пред чуждестранна арбитражна институция, производства са на английски език или на друг чужд език. Това означава, че в тези случаи искането за разглеждане на арбитражния спор, съобщенията по делото, и арбитражните решения също ще бъдат на чужд език. Разпоредбите на чл.6, ал.5, т.1 и чл.6, ал.6 от Наредбата не уточняват на какъв език трябва да бъдат представени документите, посочени в тях и дали ще се изисква превод на български език на документите, които са на чужд език, а практиката на българските институции е да изискват производства пред тях да се провеждат на български език и документите на чужд език да се придружават от превод на български език.	Не се приема.	2. Внасянето на такова уточнение не е необходимо. След като законът и проектът на наредбата не предвиждат изискване за превод на документите по арбитражното производство на български език, то следва, че ще се представят на езика, на който са съставени.

	Същевременно, Законът за арбитража изрично позволява международните арбитражни производства да се провеждат на чужд език, и няма никакво основание и оправдание да се изисква превод на български език на документи по такива производства за целите на вписването в Регистъра на арбитражите. Изискване за такъв превод ще причини неоправдани значителни забавяния и сериозни разноси. Поради това, предложението ми е в чл.6, ал.5, т.1 и в чл.6, ал.6 от Наредбата да се уточни, че искането за разглеждане на арбитражния спор, съобщенията за заседания по делото, и арбитражните решения се представят на езика, на който са изготвени, без да се изисква превод на български език. 3. Относно чл.6, ал.5, т.2 от Наредбата във връзка с чл.4, ал.7 от Наредбата и Приложение №2 към чл.4, ал.7 от Наредбата Съгласно тези разпоредби, арбитърът в арбитражно производство с място на арбитраж на територията на Република България, образувано пред постоянна арбитражна институция със седалище в чужбина, следва да представи декларация, с която декларира, че заявените от него обстоятелства в заявлението са истинни. Съгласно чл.6, ал.2 и ал.3, заявлението следва да съдържа, измежду другото, и данни за страните по делото – име или наименование и адрес; дата на постъпване на искането за разглеждане на спора (искова молба); и наименование, идентификационен номер и седалище на чуждестранната арбитражна институция. Предвид установените международни стандарти за избягване на конфликти на интереси, обичайната практика на международните арбитражни институции е	Приема се по принцип.	3. В съответствие с приетото предложение в чл. 6, ал. 3 от проекта на Наредбата ще бъде предвидено, че когато арбитражното производство е образувано пред чуждестранна арбитражна институция, се посочват нейните наименование, идентификационен номер, ако има такъв, и седалище. Към заявлението се прилага декларация за истинността на заявените обстоятелства съгласно Приложение № 3, в което се потвърждава верността на заявените обстоятелства относно заявителя, арбитрите и арбитражната институция и съответствието на заявените обстоятелства относно страните на приложените документи.
--	--	------------------------------	--

	да определят като еднолични арбитри и председатели на арбитражни състави лица с друго гражданство, които не са имали предишни контакти със страните. До назначаването им по делото, арбитрите имат контакт единствено с арбитражната институция, която ги назначава, и няма как да проверят дали данните за страните са истинни. Такава декларация не се изисква от самите страни и от техните процесуални представители по Наредбата. Освен това, данните за датата на постъпване на искането за разглеждане на спора биха могли да бъдат удостоверени единствено от арбитражната институция, в която е постъпило искането. По тази причина, и предвид краткия 7-дневен срок за заявяване, не би следвало да се изисква от арбитрите да декларират истинността на заявените от тях обстоятелства относно страните и относно датата на постъпване на искането за разглеждане на спора. Предложението ми е текстът на декларацията в Приложение № 2 към Наредбата да се измени в смисъл, че деклараторът декларира, че заявените от него данни отговарят на данните в приложените към заявлението документи. Обръщам също така внимание, че чуждестранните арбитражни институции нямат идентификационни номера, и такива не би следвало да се изискват. 4. Относно чл. 12, ал. 2 от Наредбата В случаите, когато се вписва арбитражно производство с място на арбитраж на територията на Република България, образувано пред постоянна арбитражна институция със седалище в чужбина, тази разпоредба възлага на служителите от МП да проверят пълнотата на приложените към заявлението документи, както и		
	Не се приема.	4. Разпоредбата на чл. 12, ал. 2 е обща и се отнася до всички заявления. Във всеки отделен случай служителите на Министерството на правосъдието ще проверяват само наличието на изискуемите за съответния вид арбитраж или	

	истинността на данните относно чуждестранната арбитражна институция. Разпоредбата не предвижда ред и критерии за извършване на тази проверка, и не е ясно в какви случаи служителите от МП може да решат, че документите не са пълни или че данните относно чуждестранната арбитражна институция не са истинни. Освен това, обръщам внимание, че Наредбата изисква заявителят да подаде декларация за истинност и вярност с оригинала на представените документи. Предвид изложеното, с цел предвидимост и правна сигурност, предлагам проверката, извършвана от служителите на МП по отношение на заявления за вписване на арбитражни производства с място на арбитраж на територията на Република България, образувани пред постоянни арбитражни институции със седалище в чужбина, да се ограничава до пълнотата на подадените данни и съответствието им с представените към заявлението документи. 5. Относно чл.19, ал.3 от Наредбата Тази разпоредба предвижда издаването на справки по имена на страна по дело, съдържаща данни за наличието и броя на арбитражните дела, в които страната участва. Съгласно чл.19, ал.2 от Наредбата, справките се извършват чрез публичния интерфейс на Регистъра, което означава, че всеки има достъп до тях. Издаването на справки за наличието и броя на арбитражните дела, в които участва дадено лице, не защитава никакъв легитимен интерес, разкрива чувствителна информация на лицето, и противоречи на разпоредбата на чл.16, ал.1, изр.1 от Наредбата, която ограничава свободния достъп до Регистъра само до информацията за арбитражните институции, имената и професиите на арбитрите към тях.	Не се приема.	производство обстоятелства и документи. Доколкото за чуждестранната арбитражна институция и за арбитрите, провеждащи вписването производство не се изискват никакви документи, с оглед на гарантиране на правната сигурност и постигането на целите на закона е необходимо да бъде предвидена възможност за служебна проверка в общодостъпни информационни системи. 5. Съгласно чл. 20, ал. 3 от проекта на Наредбата справка за брой дела, в които участва дадено лице, се издава само по искане на това лице. Ако заявителят на услугата не фигурира в регистъра като страна по арбитражно дело, справка не му се предоставя.
--	---	----------------------	---

		Предложението ми е чл. 19, ал. 2, т. 5 и ал. 3 от Наредбата да отпаднат.		
3.	Делян Джуров-получено чрез деловодството на МП	Проектът се предлага в изпълнение на чл. 6а, ал. 5 от Закон за арбитража („ЗА“) и отразява вече осъществените мащабни промени в ЗА, в които министерство на правосъдието имаше активна роля. Несъмнено в голямата си част извършените със ЗИД на ЗМТА, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 63 от 1 август 2025 г., промени могат да бъдат положително оценени, като те си поставят за цел да бъде намерено решение на чувствителни за обществото проблеми, както и да бъдат коригирани известни на практиката и теорията в продължение на десетилетия несъвършенства на нормативната уредба. В същото време, следва да се отбележи че с оглед значението, което т. нар. регистър на арбитражите ще има за функциониране на залегналия в ЗА нов модел, всяка допусната в Наредбата за Регистъра на арбитражите непрецизност или пропуск рискува не само да компрометира постигането на тези цели, но и да създаде фактически пречки пред осъществяване на арбитража, каквито ЗИД ЗМТА (бр. 63 от 1 август 2025 г.) никога не е имал предвид. В тази връзка, насочваме Вашето внимание към един детайл от Проекта, който вече поражда сериозни притеснения относно гаранциите за законосъобразното развитие на съществуващите далеч преди ЗИД ЗМТА (бр. 63 от 1 август 2025 г.) отношения между търговци със седалище в страната, уговорили разглеждане на споровете си от специфични ad hoc арбитражи с място	Не се приема.	

	на арбитража на територията на Република България. Впрочем, именно с оглед тези случаи, в пълно съответствие с основаните конституционни принципи и правилата за действие на закона във времето, в § 25 от ПЗР на ЗА, се предвиди, че: <i>“Висящите към датата на влизане в сила на този закон арбитражни дела, включително образуванията за решаване на определен спор в отклонение от чл. 4, ал. 2, се довършват при спазване на изискванията на този закон. Регистрацията по глава първа "а" се извършва преди датата на постановяване на арбитражното решение.”</i> Видно от цитираното правило, започналите, но неприключили с влязъл в сила акт към датата на влизане в сила на тези правила арбитражни производства следва да бъдат продължени, като регистрацията по отношение на тях се извършва преди датата на постановяване на арбитражното решение. По този начин се гарантира, че лицата, които не са могли да съобразят поведението си с въведеното за първи път със ЗИД ЗМТА ограничение по отношение на вътрешния ad hoc арбитраж, ще могат да се ползват от породилите се за тях и вече упражнени в пълно съответствие с действащите към съответния момент нормативни правила права. Като имате предвид горното, бихме искали да концентрираме вниманието Ви към следната разпоредба от Проекта: <i>„Чл. 12 (2) Въз основа на представените документи и с помощта на достъпните информационни системи служителят проверява:</i> ... <i>8. други изисквания на закона.“</i> Проектът не конкретизира кои и какви са тези „други изисквания на закона“, което създава неопределеност		Не е възможно и необходимо в наредбата да бъдат изчерпателно посочени всички изисквания на закона. Обичайно част от тях се посочват изрично, а за да е ясно, че изброяването не е изчерпателно, се казва „и други“. Служителите на Министерството на правосъдието са длъжни да спазват всички законови правила, доколкото са относими към разглежданото от тях заявление, като ги прилагат във връзка едно с друго,
--	--	--	--

	относно естеството и точния обхват на проверката, която ще осъществяват съответните длъжностни лица и предпоставки за възникването на противоречива практика в регистърното производство. В подобни случаи на вписвания в регистри до момента извършваните проверки са били винаги формални (от външна страна), като само по изключение и доколкото това е изрично предвидено в закона, съответните длъжностни лица са могат да извършват проверка и относно съществуването на определени права. В контекста на чл. 12, ал. 2, т. 8 от Проекта, следва да се отбележи, че например в чл. 6 г., ал. 1 от Закон за арбитража, се предвижда, че: <i>„Когато не са спазени изискванията по чл. 4, бб или чл. 6в и пропуските не бъдат отстранени в 7-дневен срок, министърът на правосъдието мотивирано отказва вписването.“</i> В чл. 4 от ЗА освен другото се предвиждат правила, налагащи квалифицирането на арбитража като „вътрешен“ или международен, респ. споровете като „граждански“ или търговки (чл. 4, ал. 2 ЗА), като тази проверка няма как да се формализира, тъй като изводите зависят от множество обстоятелства, които са различни във всеки конкретен случай и не могат да бъдат изчерпателно изброени. С оглед § 25 от ПЗР на ЗА, ако се приеме че в действителност длъжностните лица трябва да прилагат чл. 4 от ЗА в неговата цялост при разглеждане на исканията за регистрация (включително чл. 4, ал. 2 ЗА), е необходимо да бъде преценявано и дали положението е заварено, което освен че предполага преценка относно съществуването на определени права в някои случаи (като се има предвид че към арбитража може да са приложими различни от добре познатите правила на ЗА, БТПП и т.н.) може да създаде значителни затруднения и да доведе до	включително като се съобразяват с разпоредбата на параграф 25 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД ЗМТА и особеното положение на заварените производства. Преценката дали производството е заварена ще се прави на базата на това дали е образувано преди влизане в сила на ЗИД ЗМТА – 1.8.2025 г.
--	--	--

		абсурдни резултати. Всичко това създава сериозни притеснения дали поради затрудненията при осъществяване на преценката по чл. 12, ал. 2, т. 8 от Проекта (във вр. с чл. 4 ЗА) в подобни случаи няма да се стигне до невъзможност в регистъра на арбитражите да бъдат регистрирани допустими и напълно легитимни производства, които отговарят на изискванията на закона и които нямат нищо общо със злоупотребите, които ЗИД ЗМТА (бр. 63 от 1 август 2025 г.) визира като причина за извършване на посочените по-горе изменения. В този смисъл намираме за изключително важно в чл. 12, ал. 2, т. 8 от Проекта да се реферира към конкретните текстове на ЗА (включ. с посочване на алинеи), които поставят „изисквания“, подлежащи на преценка в регистърното производство. С оглед допълнителните специфики, които тази преценка поставя, предлагаме изрично да се предвиди в заключителните разпоредби на Проекта (което напълно би кореспондирало и на ПЗР на ЗА), че: Регистрацията по отношение на висящите към датата на влизане в сила на ЗИД ЗМТА (бр. 63 от 1 август 2025 г.) арбитражни дела по § 25 от ПЗР на ЗА се извършва независимо от изискванията по чл. 4, ал. 2 ЗА. Противното би означавало чрез невъзможността да бъде извършена регистрация да се стигне de facto до придаване на същинско обратно действие на Проекта, каквото ЗА не предвижда, а ЗНА (чл. 14, ал. 2 ЗНА) забранява.		
--	--	--	--	--